

Оксана Гарачковська

ЖУРНАЛІСТСЬКА ТА РЕДАКТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МИХАСЯ ТКАЧА

У статті здійснено аналіз журналістської та редакторської діяльності сучасного українського письменника Михася Ткача. Висвітлено вузлові проблеми його журналістських матеріалів, проаналізовано публіцистичний доробок: близько сотні журналістських матеріалів різних жанрів (замітки, нариси, статті, рецензії, репортажі, інтерв'ю тощо) в районній, обласній та всеукраїнській пресі, а також дві збірки культурологічних статей, творчих портретів митців рідного краю і міні-рецензій «На зламі століть» (2007) та «Зерна слова» (2012). Розкрито творчий досвід М. Ткача як головного редактора журналу «Літературний Чернігів».

Ключові слова: журналістика, публіцистика, редактор, видання, журнал, нарис, стаття, рецензія, збірка, книга.

Михась (Михайло) Ткач широко знаний як прозаїк і публіцист, редактор, літературний критик, громадсько-культурний діяч, краєзнавець; має справу також із фарбами та пензлем. Останніми роками його творча і просвітницька діяльність неодноразово перебувала на перехресті літературно-критичних і мистецтвознавчих суджень. Відомі письменники А. Дімаров, В. Дрозд, М. Олійник, С. Реп'ях, Д. Іванов, літературознавці й критики, мистецтвознавці В. Кузьменко, О. Забарний, Р. Кухарук та інші присвятили дослідженню специфіки його художнього доробку численні рецензії, ґрунтовні статті. Вийшли літературно-критичний нарис [2] та збірка матеріалів про життя і творчість автора книг «Багряні громи», «Спадок», «Хочеться грози», «Зойк сови», «Малярство» та багатьох інших [6].

Водночас досі ще ні в журналістикознавстві, ні в літературознавстві не було спеціальної праці, присвяченої цілісному осмисленню публіцистичної та редакторської діяльності письменника.

Отже, **актуальність** дослідження спричинена передовсім суспільним резонансом мистецького доробку Михася Ткача, гострою потребою вивчити його журналістський доробок і редакторську діяльність, а також відсутністю публікацій зі згаданої проблематики.

Мета статті — проаналізувати журналістську та редакторську діяльність сучасного українського прозаїка Михася Ткача, голови літературної спілки «Чернігів» та головного редактора журналу «Літературний Чернігів», лауреата міжнародних і всеукраїнських літературних премій.

Публіцистичний доробок Михася Ткача відносно невеликий: близько сотні журналістських матеріалів різних жанрів (замітки, нариси, статті, рецензії, репортажі, інтерв'ю тощо) в районній, обласній та всеукраїнській пресі, а також дві збірки культурологічних статей, творчих портретів митців рідного краю і міні-рецензій «На зламі століть» (2007) та «Зерна слова» (2012). Щоправда, до цього

варто додати також численні його виступи по радіо і на телебаченні, прес-релізи і дайджести в періодиці та інтернет-ресурсах. Утім, як відомо, не кількістю, а якістю написаного визначається внесок публіциста в журналістику та у формування суспільної думки на актуальні теми.

Перші журналістські матеріали М. Ткача, зрештою, як і перший його художній твір — поезія «Весна», побачили світ на сторінках Борзнянської районної газети «Шляхом перемоги» в 1959 р. з легкої руки О. Довгого, кореспондента цього видання. На той час М. Ткач після служби в армії закінчив Ніжинський технікум механізації сільського господарства і працював трактористом, а згодом і помічником бригадира тракторної бригади в рідному селі Ленінівці (Сахнівці). Періодично надсилав кореспонденції до районної газети. У своїх замітках поступово шліфував стиль письма, брався за більш серйозні жанри.

У 1964 р. М. Ткач переїхав до міста Чернігова. Заочно навчався на факультеті малюнка й живопису Московського народного університету мистецтв. Навчання поєднував з роботою художником у Чернігівському історичному музеї ім. В.В. Тарновського, в будівельному тресті № 2. В україномовній стіннівці тресту прагнув навернути колег до збереження вітчизняних традицій і звичаїв, прищепити любов до рідного краю.

1979 р. побачила світ перша книжка прозаїка «Сонячний полудень». Друкував М. Ткач і публіцистичні матеріали в обласній та всеукраїнській пресі. Серед кращих варто згадати нарис «Холодне плесо ставка» про с. Красносільське (колишня Євлашівка) Борзнянського району Чернігівської області [3]. У цьому селі в 1982–1985 рр. М. Ткач працював інженером-будівельником. Збудував дитячий садок, їдальню, автогараж, кілька житлових приміщень, зібрав матеріал для творчої роботи.

«Холодне плесо ставка» має автобіографічний характер. Герой нарису — молодий спеціаліст

зі своєю сім'єю переїжджає жити з міста в село, щоб відбудувати його. Проте через свавілля будівельників, нехтування проектною документацією керівників господарства принциповому відповідальному та дисциплінованому будівельнику з інженерним досвідом роботи довелося поїхати з села, яке полонило за чотири роки своєю красою, чудовою природою та ставком, що межував з обійстям.

Згодом цей нарис, як і інші кращі журналістські матеріали, М. Ткач включив до книги з промовистою назвою «На зламі століть». Видання містить статті про поліське село, написані автором на рубежі третього тисячоліття.

Зокрема, нарис «Село в зеленій долині» — це історія села Прохори на Чернігівщині, що виникло в першій половині XVII ст. і розташувалося в низині — в зеленій долині. Герой твору, старожил села Олексій Дмитрович, пропонує читачеві екскурс в минуле, розповідає про період колективізації, лихоліття війни та важкі повоєнні роки становлення й відродження країни, відбудову колективного господарства. «Люди віддавалися роботі до останку — працювали так, що пнулися жили і загусала кров. Безкорисливо, з потрібною енергією, тільки б підняти з руїн господарство, село, тільки б вибратися з кам'яного віку, в який кинув їх фашистський кат» [4, 17].

Пригадуючи минуле, Олексій Дмитрович з прикрістю зазначає, що молодь, діти нічого не знають про історію свого села та його людей.

У нарисі «Сільські турботи» публіцист возвеличує красу Полісся та людей, які своєю самовідданою працею, подвигом роблять цей край ще красивішим і багатшим. М. Ткач ділиться з читачем своїми міркуваннями про проблеми села, про долю наших «духовних оазисів». Автора непокоїть той факт, що молодь продовжує мігрувати у місто, й село на Чернігівщині катастрофічно старіє.

З тривогою і болем пише митець про занепад нашої духовності. З року в рік руйнуються традиції українського народу, зникають безслідно фольклорні надбання («Народні скарби»). А надто боляче через те, що поліські села мали багату фольклорну спадщину, славилися розмаїттям обрядових пісень, веснянок, колядок і щедрівок, жартівливих і танцювальних пісень. А сьогодні сільські вулиці вражають своєю тишею. Лише завдяки видатним народознавцям та діячам культури, що вели фольклорні записи, вдалося зберегти народні надбання на Чернігівщині. Та найактивнішим збирачем українського фольклору, як зазначає автор нарису, був Опанас Маркович, «для якого записування народної творчості стало головною справою життя» [Там само, 57].

Михась Ткач закликає керівників художньої самодіяльності звертатися до записів О. Марковича, які той зробив на Чернігівщині,

«щоб розучували та популяризували ті пісні, котрі співав наш народ ще сто, а то й двісті років тому, а тепер забув» [Там само, 61].

Стаття «Шана Кобзарю» — це своєрідне відвідування Чернігівського художнього музею. «Шевченкіана в образотворчому мистецтві багатожанрова, тематично надто різноманітна — це величезний внесок у скарбницю вітчизняної культури» [Там само, 64]. У багатьох музеях України, зокрема і в Чернігівському художньому музеї, зберігаються десятки живописних полотен, присвячених Великому Кобзареві. Образ поета в різні періоди його подвижницького й стражденного життя, героїв Шевченкових творів кожен митець зображує по-своєму, спираючись на літературні джерела та власне світосприйняття.

Один із нарисів М. Ткач присвятив світлій пам'яті свого друга Юлія Коцюбинського, людини порядної і чистої душою. «Пишне, сиве, ніби німб над чолом волосся і світлі очі — ніжний і сонцесяйний» [Там само, 70] — таким він залишився в пам'яті автора нарису.

Болючим питанням для автора книги «На зламі століть» є стан української мови в нашій державі. З гіркотою пише митець про нешанобливе ставлення до материнської мови, до українського слова зокрема. Прикро, що українці, які емігрували за кордон, зберегли там мову та українські звичаї, а на своїй землі ми цураємось рідної мови, зневажливо ставимось до її вивчення в школах. Письменник закликає співвітчизників переборювати байдужість і пасивність, не боятися, не соромитися самих себе, берегти нашу землю, національну культуру і материнську мову.

Серед творчих портретів митців рідного краю, що ввійшли до книги, зустрічаємо постать Павла Чубинського, автора гімну нашої держави; Анатолія Соломка, письменника, що чесно й плідно працює на своїй ниві. У збірці «На зламі століть» вміщено розповідь і про вченого, педагога й поета, заслуженого працівника освіти України Петра Руденка, який усе своє життя присвятив науці. Не менш цікавою особистістю є заслужений художник України Анатолій Шкурко, з-під пензля якого вийшло понад тисячу різножанрових полотен та етюдів.

Цікавим є нарис про Людмилу Зеленську, яка на основі досліджень епістолярної спадщини Олександри Білозерської (Ганни Барвінок) знайомить читачів з незабутнім подружжям — Пантелеймоном Кулішем та Ганною Барвінок, що жили й творили на Чернігівщині. Л. Зеленська опублікувала багато матеріалів про життя і творчість Ганни Барвінок. А в подальшому видала книгу, підготовлену на основі епістолярної спадщини письменниці.

З болем згадує М. Ткач письменника Володимира Кезлю, який передчасно пішов з життя. Всі тексти цього талановитого прозаїка

пронизані неймовірною любов'ю до рідного краю, живописної природи Придесення. В основу його творів лягли роздуми про місце людини в житті, про її призначення і вірність своїй землі.

Нарис «Вони були мужні й талановиті» — присвята поетам і прозаїкам, землякам М. Ткача, які зовсім юними пішли на фронт і не дожили до історичної перемоги. *«Їх слово, сповнене теплої людської щирості і любові до рідного краю, промовляє до нас з пожовтілих сторінок книг. Воно пробуджує в серцях молодого покоління добрі і високі почуття, віру в щасливе майбутнє»* [Там само, 112].

В одній із рецензій, вміщеній у збірці, автор виражає своє неприховане захоплення романом Валентини Мастерової «Суча дочка», твором, що став, на думку рецензента, «дзеркалом радянської доби». *«Це книга, яка з перших і до останніх сторінок тримає в полоні, яка не тільки схвилювала, а й змусила задуматися над прожитими літами, викликала у мене ностальгію за минулим»* [Там само, 121], — пише М. Ткач.

Проводячи історичні паралелі на зламі століть, митець до видатних і яскравих постатей зараховує також письменників Анатолія Соломка та Віталія Леуса. Серед творчого доробку А. Соломка автор збірки публіцистики виокремлює роман «Крутозлам» та книгу «Не забудьте полити квіти» («Паралелі на зламі століть»). З-поміж численних різножанрових творів В. Леуса кращими названо оповідання «Обирали голову» та збірку прози «З мертвих воскрес» («Твори з гущі життя»).

Напрочуд важливою для Михася Ткача є тема українського козацтва, яке не тільки успішно боролось з ворогами, а й саме з собою, зі своїм народом. Про видатну історичну постать гетьмана Виговського та його блискучу перемогу, що стала не тільки тріумфом, а й трагедією для нашого народу і самого гетьмана, читач дізнається з культурологічної розвідки М. Ткача «Тріумф і трагедія».

Цікавим надбанням для вчителів і учнів, усіх, кому небайдужа доля України, стала книжка Володимира Сапона «Таємниці назв наших міст і сіл», про яку М. Ткач розповідає у статті «У назвах міст і сіл — історія нашого краю». На його думку, праця В. Сапона заслуговує схвалення і підтримки, адже це перша спроба зібрати, схарактеризувати і донести до читача безцінний топонімічний матеріал про назви міст і сіл Чернігівщини.

Зі сторінок культурологічних нарисів М. Ткача перед нами постає минуле й сучасне України на зламі століть, історичні паралелі змушують замислитися над словами видатного письменника О. Довженка про те, що сучасність завжди по дорозі з минулого в майбутнє. Отже, від нас самих залежить, яку Україну збудуємо завтра.

У книзі «Зерна слова» уміщено публіцистичні твори — культурологічні статті, творчі портрети

митців Чернігівщини, лапідарні рецензії, а також інтерв'ю на актуальні теми.

Це справжні зерна слова, розкидані автором у різний час в обласній та республіканській пресі. Здебільшого вони падали на родючий ґрунт. Когось із літераторів-початківців підтримали в складний період їхнього творчого становлення, когось застерegli від захоплення пустопорожньою еквілібристикою.

Композиційно книга складається з трьох частин, як про це й сказано в підзаголовку до видання: культурологічні статті, міні-рецензії та інтерв'ю.

Оглядовою статтею «Ювілей втрачених надій», приуроченою до 20-річчя заснування Товариства української мови ім. Т. Шевченка (нині — «Просвіта»), розпочинає письменник розмову про наболіле: про потребу відродження духовності рідного краю, про незадовільний стан розбудови української культури, побутування рідної мови в державних установах, у закладах освіти, під час богослужіння, на виробництві, в транспорті тощо. М. Ткач розкриває етапи становлення чернігівської «Просвіти», а по суті, її відновлення, адже була заснована вона ще сто років тому такими видатними діячами, як Б. Грінченко, М. Коцюбинський, І. Шраг та ін. І нині ця громадська організація проводить чималу роботу на ниві просвітництва.

І все ж, аналізуючи пройдений «Просвітою» двадцятилітній шлях, М. Ткач з боєм констатує, що прорахунків, розчарувань і втрат на ньому більше, ніж добрих справ: наш патріотичний дух став надто кволим, недієвим у обстоюванні своїх ідеалів. Саме тому, вважає письменник, усім нам *«треба бути непримиренними з нашим вічним супротивником, ворогом українства, і не відступати ні на крок, якщо хочемо вижити і зберегтися як українська нація, народ. За нас суцільних нічого цього не зробить»* [5, 12].

Стаття «Деся на дні мого серця» присвячена видатному чернігівському сонцепоклоннику — Павлові Тичині. Зокрема, автор статті аналізує цикл віршів раннього Тичини під назвою «Панахидні співи», який за життя поета не увійшов до жодної з його збірок. Цикл було опубліковано вперше у 1993 р. Вірші відшукав С. Лущик в Одесі в архіві художника Михайла Жука, колишнього викладача малювання в Чернігівській духовній семінарії, з яким П. Тичина впродовж усього життя підтримував дружні стосунки. Відомо, що молодий поет, беручи уроки малювання у М. Жука, познайомився зі студійкою Поліною Коновал, згодом палко закохався в неї. Проте дівчина не відповіла йому взаємністю. І, можливо, саме ті життєві мотиви надихнули його на створення циклу «Панахидні співи», вважає автор статті.

Привертають до себе увагу есеї про творчість Володимира Дрозда, який народився в селі Петрушин поблизу Чернігова («Петрушинський

чарівник слова»), про особисте сприйняття творчості Миколи Гоголя та про святкування двохсотріччя з дня народження письменника в його альма-матер — у Ніжинському державному університеті («Великий ювілей великого українця»), про творчий доробок Володимира Сапона («Поет і літописець отчого краю») та ін.

Друга частина книги — «Міні-рецензії» — містить чотирнадцять критичних відгуків письменника на появу книг В. Чухліба, А. Соломка, П. Сороки, В. Савенка, В. Топчія, О. Покидька, А. Лопати та ін., стислі характеристики творів Д. Куровського, О. Самійленка.

Рецензія «Зерна слова», яка дала заголовок усій книзі М. Ткача, — це відгук на першу збірку ліричної прози Василя Чухліба «Червоні краплини вишень» (1975), згодом відомого дитячого письменника.

Третя частина книги М. Ткача — це інтерв'ю публіциста на актуальні теми. Є що почитати, над чим замислитися реципієнтові. Звичайно, не з усіма судженнями М. Ткача можна погоджуватися, проте вони, як правило, не надумані й тому по-справжньому цікаві.

На початку 90-х років ХХ ст., коли в Україні розпочалися демократичні процеси, М. Ткач брав найактивнішу участь в усіх заходах, спрямованих на утвердження нашої незалежності. Як член Товариства української мови ім. Т.Г. Шевченка деякий час працював відповідальним секретарем цього Товариства. Саме завдяки його діяльності у Чернігові було створено в серпні 1992 р. незалежне громадське об'єднання — літературну спілку «Чернігів» та мистецький журнал «Літературний Чернігів».

Спочатку журнал виходив як піврічник «Чернігів», а від 1993 р. — з'явилася сучасна назва. Від 2002 р. видається щокварталу; наклад 800 примірників (нині 300 примірників). Надходить до центральних бібліотек України та багатьох європейських столиць.

Головний редактор журналу — письменник Михась Ткач, члени редколегії — О. Бобир, Д. Іванов, О. Забарний, В. Кузьменко (заступник головного редактора), В. Савенок (відповідальний секретар), В. Сапон та ін. Часопис вбачає своє головне призначення в згуртуванні творчої інтелігенції, здібної молоді Сіверського краю. Втім, журнал «Літературний Чернігів» не є суто придеснянським явищем. Ось уже майже чверть століття на сторінках цього видання друкуються автори, що живуть і пишуть свої твори як в Україні, так і поза її межами. Такого типу часопис — це справжня творчість, це спроба об'єднати митців у спільному всеукраїнському контексті. Авторський колектив — ціла плеяда талановитих представників науково-творчої інтелігенції: І. Качуровський (Мюнхен), Р. Іваничук (Львів), А. Дімаров (Київ), Ю. Мушкетик (Київ),

Ю. Луцький (Торонто), В. Кузьменко (Київ), О. Ковальчук (Ніжин), А. Шкуліпа (Ніжин), Д. Іванов (Чернігів), М. Холодний (Остер). Та десятки інших нині відомих і ще малознаних молодих, та не тільки молодих, літераторів, журналістів, науковців, які зберегли свою національну самобутність, непідробний патріотизм, державотворче мислення. Цей ряд авторів постійно розширюється, адже часопис шукає нові імена скрізь, де це можливо. «Літературний Чернігів» прагне надрукувати «будь-кого, хто пише талановито і щиро, і хто ще не знайшов своєї дороги в літературі. На ниві українського слова всім вистачить місця» [1, 1].

У часописі функціонують основні рубрики: «Поезія», «Проза», «Публіцистика», «Переклади», «Літературознавство», «Історія», «Краєзнавство», «Мистецтво», «Ювілеї», «Письменник і суспільство», «Рецензії», «Гумор», «Сторінка для дітей». Уперше в журналі надруковано вірші Л. Тереховича, М. Адаменка, М. Холодного, О. Самійленка, слова популярної пісні «Струмені зоря» («Козачка») Н. Галковської. «Літературний Чернігів» вміщує твори переважно молодих літераторів Придесення (Б. Вознюка, Я. Гадзінського та ін.), класиків (А. Дімарова, Ю. Мушкетика, І. Качуровського, Р. Іваничука, В. Дрозда, М. Слабошпицького, Л. Горлача, Д. Іванова та ін.), письменників Болгарії, Бразилії, США, РФ, Білорусі. Друкує пошуково-історичні, краєзнавчі, літературознавчі й публіцистичні матеріали Т. Демченко та В. Онищенко («Ілля Шраг та українська культура», 1993, № 1), О. Добриці («Забута спадщина», 1993, № 2–3), О. Астаф'єва («Перекладацький доробок Ігоря Качуровського», 1996, № 9), В. Шкварчука («Шкідництво» в ефірі: з архіву НКВС», 1997, № 11), В. Сапона («Останні вірші Сашка Самійленка», 2010, № 1), В. Кузьменка («Творчий заповіт Романа Андріяшика», 2011, № 2) та ін. 1992 р. журнал та спілка «Чернігів» заснували Літературну премію ім. Л. Глібова.

Чимало з тих, кого підтримав журнал, видали свої книжки, стали членами літературної спілки «Чернігів», а дехто влився до лав НСПУ. Журнал нині знаний не тільки в області, а й далеко за її межами.

Безперечно, найважча частка навантаження у роботі спілки «Чернігів» та випуску часопису лежить на плечах її керівника Михася Ткача. До того ж він активно проводить громадську роботу. Організовує обласні літературні конкурси, як голова журі зустрічається з обдарованою молоддю, виступає в школах, бібліотеках. Михась Ткач як редактор журналу постійно працює над новим його дизайном, розширенням авторського колективу, урізноманітненням рубрик та посиленням їх тематичної спрямованості, актуальності, національної спрямованості, щоб у молодого читача

формувався світогляд на основі традицій української історії та культури. А найголовніше — твори, їх художній рівень.

Висновки. Журналістський доробок Михася Ткача кількісно невеликий, проте досить вагомий не тільки на теренах культурно-освітнього життя Чернігівщини, але і в процесі державотворення в Україні. Журнал «Літературний

Чернігів», що виходить уже майже чверть століття за редагування М. Ткача, — цікаве й серйозне явище в сучасному культурно-мистецькому житті читачів на загальноукраїнських обширах. Творчий досвід головного редактора журналу в часи економічної скрути може бути корисним для видавців та журналістів інших українських часописів.

ДЖЕРЕЛА

1. Кузьменко В. «Літературний Чернігів» проти виродження роду / Володимир Кузьменко // Просвіта. — 2002. — 30 серпня.
2. Кузьменко В. Світ правди і краси: До 70-річчя від дня народження М. Ткача: літературно-критичний нарис / Володимир Кузьменко. — К. : Вид-во КСУ, 2007. — 96 с.
3. Ткач М. Холодне плесо ставка: Нарис / Михась Ткач // Вітчизна. — 1986. — № 10. — С. 150–157.
4. Ткач М. На зламі століть: Культурологічні нариси Михась Ткач. — Чернігів : РВК «Деснянська правда», 2007. — 160 с.
5. Ткач М. Зерна слова. Культурологічні статті, короткі міні-рецензії, інтерв'ю / Михась Ткач. — Чернігів : Десна Поліграф, 2012. — 120 с.
6. Творчий портрет Михася Ткача. Від любові до болю: Літературознавчі нариси, критичні статті, рецензії / упоряд. В. Сапон. — Чернігів : Десна Поліграф, 2013. — 224 с.

REFERENCES

1. Kuzmenko V. «Literaturnyi Chernihiv» proty vyrodzhennia rodu / Volodymyr Kuzmenko // Prosvita. — 2002. — 30 serpnia. — (in Ukrainian).
2. Kuzmenko V. Svit pravdy i krasny: Do 70-rychchia vid dnia narodzhennia M. Tkacha: literaturno-krytychnyi narys / Volodymyr Kuzmenko. — K. : Vyd-vo KSU, 2007. — 96 s. — (in Ukrainian).
3. Tkach M. Kholodne pleso stavka: Narys / Mykhas Tkach // Vitchyzna. — 1986. — № 10. — S. 150–157. — (in Ukrainian).
4. Tkach M. Na zlami stolit: Kulturolohichni narysy Mykhas Tkach. — Chernihiv : RVK «Desnianska pravda», 2007. — 160 s. — (in Ukrainian).
5. Tkach M. Zerna slova. Kulturolohichni statii, korotki mini-retsenszii, intervii / Mykhas Tkach. — Chernihiv : Desna Polihraf, 2012. — 120 s.
6. Tvorchyi portret Mykhasia Tkacha. Vid lyubovi do bolii: Literaturoznavchi narysy, krytychni statii, retsenszii / uporiad. V. Sapon. — Chernihiv : Desna Polihraf, 2013. — 224 s. — (in Ukrainian).

Оксана Гарачковская

ЖУРНАЛИСТСКАЯ И РЕДАКТОРСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МЫХАСЯ ТКАЧА

В статье проанализирована журналистская и редакторская деятельность современного украинского писателя Михася Ткача. Освещены узловые проблемы его журналистских материалов, проанализированы публицистические наработки: около сотни журналистских материалов различных жанров (заметки, очерки, статьи, рецензии, репортажи, интервью и т. п.) в районной, областной и всеукраинской прессе, а также два сборника культурологических статей, творческих портретов художников родного края и мини-рецензий «На рубеже веков» (2007) и «Зерна слова» (2012).

Раскрыт творческий опыт М. Ткача как главного редактора журнала «Литературный Чернигов».

Ключевые слова: журналистика, публицистика, редактор, издание, журнал, очерк, статья, рецензия, сборник, книга.

Oksana Garachkovska

JOURNALISTIC AND EDITORIAL ACTIVITY OF MYKHAS TKACH

The article deals with journalistic and editorial activity of contemporary Ukrainian writer Mykhas Tkach. The author of the article elucidates key problems of M. Tkach's journalistic materials, journalistic analyzes of improvements: a hundred different genres of journalistic materials (notes, essays, articles, reviews, reports, interviews, etc.) in the local, regional and all-Ukrainian press, as well as two collections of cultural items, creative portrait painter of his native land, and mini-reviews "At the Turning Point of Centuries" and "Grains of Word".

It is presented Mykhas Tkach's creative experience as "Literaturnyi Chernyhiv" chief editor.

Key words: journalism, periodicals, editor, issue, magazine, essay, article, review, collection, book.

УДК 821.161.2.09-3-054.72"1920"

Ірина Жиленко

ЖОВТНЕВИЙ ПЕРЕВОРОТ І ЙОГО НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ: ЖАНРОВА ПАЛІТРА Й ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ МАЛОЇ ЕМІГРАНТСЬКОЇ ПРОЗИ 1920-х РОКІВ

У статті досліджуються малі прозові жанри на прикладі творів маловідомих українських письменників-емігрантів 1920-х років, вміщених на сторінках емігрантських часописів. Написані в жанрах оповідання, новели, нарису, легенди твори торкаються часів більшовицької навали і стражденного життя українців у післяреволюційний період.

Передчуттям майбутнього присвячені легенди й нариси. Революційне лихоліття й українське життя під владою більшовиків розглядаються у новелах, оповіданнях, спогадах. Головний мотив, що об'єднує всі твори, — ненависть до нової влади й бажання якнайшвидшого звільнення від неї.

Твори малої прози містять філософські узагальнення, глибокі психологічні характеристики героїв, відчутні модерністські тенденції, натуралістичні елементи й ніцшеанські мотиви — тобто ті процеси, що характерні для літератури початку ХХ ст. Обґрунтовується антибільшовицька позиція українців, звертається увага на художні засоби та прийоми, серед яких чільне місце займають фольклорні й екзистенціальні мотиви, символи природи й чисел, персоналіфікація, порівняння, антитеза, гумор, повтори тощо.

Ключові слова: письменники-емігранти, революція, більшовики, жанри, художні прийоми.

Постановка проблеми. За час існування України як незалежної держави у літературознавство повернулося безліч імен письменників, які внаслідок Жовтневого перевороту й національно-визвольних змагань опинилися за кордоном. Їх діяльність знаходиться на вістрі дослідження науковців у галузях української літератури, журналістики, історії (О. Астаф'єв, О. Баган, О. Богуславський, Н. Буркалець, І. Василюшин, В. Власенко, І. Воронюк, Н. Мафтин, А. Портнов, В. Пушко, О. Рарицький,

Н. Сидоренко, О. Харлан та ін.), однак творчі здобутки багатьох емігрантських письменників ще залишаються поза увагою дослідників.

Актуальність нашої статті викликана необхідністю звернутися до історичного минулого України, представленого у творах недосліджених письменників-емігрантів, що залишили яскраві зразки малої художньої прози про українське життя післяжовтневого лихоліття.

Мета нашої розвідки — окреслити жанрове розмаїття і виявити художні особливості малої